

JUBILEJNÁ KATECHÉZA

Marec

TERAZ JE MILOSTIVÝ ČAS

Tohtoročné pôstne obdobie je výnimočné. Možno si teraz pomyslíte, že máme za sebou už toľko pôstnych období, každý rok sa to opakuje, tie isté čítania, tie isté výzvy, snahy, dobre začneme, potom aj zabudneme a nakoniec si možno povieme, že sa to už neoplatí. Napriek tomu, každé pôstne obdobie je výnimočné, lebo je len raz. No a nezabúdajme, že prežívame Jubilejný rok milosrdenstva a nádeje a ten nemáme každý rok!

Prvý jubilejný rok sa v Cirkvi slávil v roku 1300 a vyhlásil ho pápež Bonifác VIII., ktorý stanovil, že sa bude sláviť každých 100 rokov. To by znamenalo, že nie všetci ľudia by mali šancu sa ho dožiť. Pápež Kliment VI. následne nariadil, aby sa interval konania jubilejných rokov skrátil na 50 rokov, v duchu starozákonného milostivého roka, čo pápež Urban VI. pozmenil na 33 rokov, z úcty k dĺžke Ježišovho pozemského života. Až pápež Pavol II. v r. 1470 ustanovil, že to bude každých 25 rokov, ako to máme podnes. Dôvodom bolo, aby mohol každý človek počas svojho života zažiť aspoň raz jubilejný rok. My máme milosť TERAZ prežívať 30. jubilejný rok v histórii Cirkvi a prijať ponúkané veľké milosti: milosť nového začiatku, vnútorného obrátenia, oslobodenia, zmeny života, aby náš život plnší, šťastnejší, zmysluplnejší. Teraz nám Boh na to dáva čas a možnosti, aby sme ich využili pre seba, ale aj pre druhých. Je to veľký dar a zároveň veľká zodpovednosť.

DAR ÚPLNÝCH ODPUSTKOV

Kde začať? Začali sme pri prameni – pri našom krstnom prameni, vďaka ktorému sa nám otvorili brány k sviatostiam. Na tejto ceste pokračujeme ďalej. S jubilejným rokom sa spája téma odpustkov. Čo sú to odpustky? V bule k jubileu čítame: „Odpustky nám umožňujú objaviť, aké neobmedzené je Božie milosrdenstvo. Nie je to náhoda, že v staroveku bol pojem *miser cordia* (milosrdenstvo) zameniteľný s pojmom *indulgentia* (odpustenie) práve preto, že má vyjadrovať plnosť Božieho odpustenia, ktoré nepozná hranice.“

Katechizmus Katolíckej cirkvi nás učí, že: „Odpustky sú odpustenie časného trestu pred Bohom za hriechy, ktoré sú už odpustené, čo sa týka viny. Dostane ho náležite pripravený veriaci v Krista za istých a stanovených podmienok pomocou Cirkvi, ktorá ako služobníčka vykúpenia svojou mocou rozdáva a aplikuje poklad zadostučinenia Krista a svätých“ (KKC 1471).

Jednoducho povedané: Každý človek zažíva, že aj napriek úprimnej snahe opakovane padá do hriechu; že hoci pravidelne pristupuje k svätej spovedi, niektoré chyby a slabosti dokáže len veľmi ťažko odstrániť. Pri svätej spovedi sú nám síce všetky hriechy odpustené, ale následky hriechov nám zostávajú. Tieto negatívne dôsledky, ktoré sme si zapríčinili sami, voláme – trochu nesprávne – „trest za hriechy“. Na napravenie tejto škody, uzdravenie a na ľahšie prekonanie našej náklonnosti k určitým slabostiam a opakovaným hriechom, Cirkev z pokladu milostí Ježiša Krista a zo zásluh svätých, darúva úplné odpustky. Každý kresťan ich môže získať za stanových podmienok. Kto túto ponuku nevyužije tu na zemi, má ešte možnosť urobiť tak v očisti. Aj to je miestom milosrdenstva, kde sa duša celkom očistí od týchto

následkov svojich hriešnych činov. Avšak nezabúdajme, že duše, ktoré mohli vypovedať o očistcových trápeniach, boli všetky za jedno v tom, žeby radšej bývali využili tie možnosti, ktoré máme počas pozemského života, ako stráviť čo i len krátky čas v očistci. My ešte máme túto šancu!

Je teda potrebné rozlišovať medzi vinou a „trestom“ alebo následkom. Vina je odpustená vo svätej spovedi. Niešť zodpovednosť sa vlastné konanie znamená „popasovať“ sa aj s následkami svojich činov.

☞ Vezmime jednoduchý príklad: Predstavte si, že niekto spôsobí škodu, povedzme rozbije susedovi okno. Tento čin symbolizuje hriech. Osoba sa za to úprimne ospravedlní (čo je ako spoveď) a sused jej odpustí (teda hriech je odpustený). Ale stále ostáva určitý dôsledok – okno je rozbité, a preto je potrebné ho opraviť. Oprava okna symbolizuje nápravu následku hriechu. Avšak následky našich hriechov väčšinou nie sú tak ľahko napravitelné, ako rozbité okno. Mnohé veci už my sami nevieme napraviť, vrátiť späť. To dokáže iba Boh. Odpustky sú Božie prostriedky nápravy aj ľudsky nenapraviteľných následkov, ktoré sme našimi hriechmi spôsobili sami sebe, alebo našim blížnym. Niečo, čo sme vykonali, nejaký skutok, čin, sa nedá vrátiť späť, od-činiť. Ale dá sa odčiniť skrze úplné odpustky.

NA CESTE SVÄTOSTI

Boh nám vďaka úplným odpustkom ponúka mimoriadnu pomoc na duchovnej ceste, na ceste svätosti. Pomáha nám prekonávať naše hriešne slabosti, závislosti, nedokonalosti. Samozrejme, za predpokladu, že si uvedomujem, že som hriešnik a potrebujem Božie milosrdenstvo a že túžim po lepšom, kvalitnejšom živote.

V knihe „Dynamickí katolíci“ podáva autor Mathew Kelly takéto prirovnanie:

Predstavme si, že sme farmári a vlastníme tisíc hektárov pôdy. Na päťsto hektároch máme vynikajúcu úrodu viacerých prvotriednych plodín. Druhých päťsto hektárov je však úplne zanedbaných. Rastie na nich burina, sú tam roztrúsené skaly a hrdzavie na nich viacero vrakov áut prerastených vegetáciou. Teraz uvažujme, ako skvalitniť svoju budúcnosť v porovnaní s minulosťou. Počet úrod počas roka nemôžeme zvýšiť. Z prvých päťsto hektárov už sotva možno dostať viac. Možno pri maximálnom úsilí by sme na nich predsa dokázali vypestovať ešte o zlomok väčší výnos. Keby to bola jediná pôda, ktorú máme, bolo by to moje odporúčanie. Toto však nie je recept na zásadné zlepšenie do budúcnosti.

Ak naozaj chceme lepšiu budúcnosť, musíme sa pustiť do kultivácie tých päťsto spustnutých hektárov a premeniť ich na úrodnú pôdu. Musíme odstrániť skaly a zbaviť sa haraburdia. Musíme sa zbaviť buriny a pôdu obrobiť. Takto máme šancu výnosy v porovnaní s minulosťou približne zdvojnásobiť. Prvých päťsto hektárov predstavuje naše prednosti. Boh nás však jemne nabáda, aby sme sa zaujímali aj o tých druhých päťsto hektárov na našom hospodárstve – o svoje slabosti. A nielen to. Boh chce obrábať našu pôdu spolu s nami. Je dokonca pripravený vziať na seba najťažšiu časť. Túži po vzájomnej spolupráci, ale nepôjde tam, kde nie je vítaný. Na svätú spoveď chodíme s týmito druhými päťsto hektármi, aby sme ich preskúmali a začali obrábať.

☞ V tom nám Boh prichádza na pomoc aj cez jubilejné úplné odpustky, aby sme v radosťi napredovali v duchovnom živote a potiahli aj druhých. To, že snaha o vnútorné obrátenie má do činenia s radosťou a šťastím, vidíme na príklade návratu márnотratného syna do domu milosrdného otca. Z tohto evanjeliového príbehu tiež chápeme, že najhlbším zmyslom obrátenia je jednota s Otcem.

☞ Nestačí si vinu len uvedomiť, tú si nakoniec uvedomil aj Judáš, no nevrátil sa k Ježišovi, neprosil o odpustenie a nekonal zadosťučinenie za svoj hriech. Na rozdiel od Petra, ktorý všetko horko oľutoval a Ježiš mu napriek pádu ponecháva toto veľké povolanie byť jeho zástupcom na zemi. S našimi nedostatkami, previneniami, hriechmi prichádzajme za Ježišom. Diabol chce, aby nás hriech oddelil od Ježiša, ale keď sa s pokorou vrátime k Ježišovi, stane sa presný opak – zjednotí nás to s Ježišom. Preto je tak príznačné motto na tento rok v našej diecéze: „Nech nám záleží na jednote s Ježišom, aby sme boli stále pútnikmi nádeje.“

AKO ZÍSKAŤ ÚPLNÉ ODPUSTKY?

Základné podmienky k získaniu úplných odpustkov sú: sviatosť zmierenia (sv. spoveď), sv. prijímanie, modlitba na úmysel Svätého Otca a vykonať skutok určený Cirkvou na získanie odpustkov. Možnosti, ktoré nám dáva Cirkev počas Jubilejného roka 2025, ako si vykonať jubilejnú púť, zbožnú návštevu posväteného miesta, alebo skutky milosrdenstva a pokánia, sú rozpísané v dekréte Normy o udeľovaní odpustkov, vydaný Apoštolskou penitenciáriou, ktorý nájdete na webovej stránke: <https://www.jubileum2025.sk/stranka/odpustky>

☞ Podstatné je, pevne sa vo svojom srdci rozhodnúť, že nechcem byť pripútaný k žiadnemu hriechu, ani k ľahkému. A teda vylúčiť akúkoľvek náklonnosť k hriechu. Ak v duši zostáva naviazanosť na hriech, bráni to získaniu úplných odpustkov. Niektorí môžu mať práve s touto požiadavkou získania odpustkov problém. No uvedomme si, že to nie je otázka pocitu. Podstatné pri vylúčení naviazanosti na hriech je vzbudiť si v srdci rozhodnutie, že hriech je to, čo nechcem. Sme ľudia a počítame s tým, že opäť zhrešíme, dôležitý je však postoj nášho srdca, ktoré chce povedať Bohu áno a hriechu nie. Kto opakovane získava úplné odpustky sa nepochybne začne meniť k lepšiemu, pretože nám pomáhajú zanechať naše egoistické návyky, závislosti, neresti. A to nie je nič sebecké, pretože toto vnútorné šťastie, ktoré človek nadobudne, vyžaruje na svoje okolie, rodinu, kolektív, susedov, priateľov a je pre nich požehnaním.

Všetky úplné odpustky môžeme darovať aj zosnulým, ktorí sa ešte nachádzajú v očistci.

SV. JÁN BOSCO A ÚPLNÉ ODPUSTKY

Sv. Ján Bosco tiež vyzýval svojich zverencov k získaniu úplných odpustkov. 4. apríla 1869 mal jeden zo svojich prorockých snov, o ktorom povedal: „Tomuto snu môžete prikladať takú dôležitosť, akú chcete. Uvedomme si ale, že v týchto dňoch sa nám naskytá možnosť dobrou svätou spoveďou a svätým prijímaním získať úplné odpustky. Urobme všetko, čo je v našich silách, aby sme sa vyslobodili zo slučiek diabla!“

Sen, ktorý by sa dal nazvať „Tri prekážky k dobrej svätej spovedi“, alebo „Tri slučky diabla“ bol nasledovný:

„Stál som pri dverách mojej izby a potom som vyšiel von. Popozeral som sa okolo seba a zrazu som bol v kostole uprostred mojich chlapcov. Vyzeralo to, že sa práve pripravujú na svätú spoveď. Obrovský zástup čakajúcich sa tlačil pri mojej spovednici pod kazateľnicou. Keď som sa trochu rozhlíadol a popremýšľal, či dokážem všetkých vyspovedať, posadil som sa do spovednice. Hneď nato som ale opäť vstal, aby som našiel viac spovedníkov, ktorí by mi pomohli. Keďže som žiadneho nenašiel, chcel som zájsť do sakristie a zavolať kňaza. Medzi chlapcami som zbadal zopár takých, čo mali okolo krku povraz, ktorý ich škrtil. „Čo znamená ten povraz?“, spýtal som sa, „dajte to dolu!“ Neodpovedali mi a len neustále na mňa hľadeli. Chlapec, ktorého som oslovil, mi odpovedal: „Nemôžem, za mnou ho niekto pevne drží. Podte a presvedčte sa.“ Zahľadel som sa pozornejšie a zdalo sa mi, akoby som spoza chrbtov mnohých chlapcov videl vytrčať dva veľmi dlhé rohy. Pristúpil som trochu bližšie, aby som lepšie videl. Keď som zašiel za jedného z chlapcov, zbadal som za ním oškľivú beštia so strašnou papuľou ... to ona priťahovala slučku. ... Rozkázal som jednému z chlapcov: „Choď do sakristie a popros, aby ti don Merlone dal nádobu so svätenou vodou.“ O chvíľu sa chlapec vrátil aj so svätenou vodou. Medzitým som zistil, že každý z chlapcov mal za chrbtom skrčeného jedného takéhoto nepríjemného „služobníka“. Zobral som svätenú vodu a povedal som sa jednej z tých oblúd: „Povedz mi, kto si!“ To zviera sa na mňa pozrelo, vyplazilo jazyk, vycerilo zuby a chystalo sa skočiť na mňa. „Okamžite mi povedz, čo tu robíš, ty odporná beštia! Môžeš zúriť, koľko len chceš, ja sa ťa nebojím.“

Vidíš toto tu? Touto vodou ťa poriadne vyumývam.' ... Obluda zavrčala a povedala: ‚Pozri,‘ a ukázala mi slučky. ‚Povedz mi, čo znamenajú tie slučky!‘ Odpovedala mi: ‚Čo, ty to nevieš? Som tu a týmito tromi slučkami držím chlapcov uviazaných, aby sa zle vyspovedali. Týmito slučkami privediem 90 percent ľudí do zatratenia.‘ ‚A ako to robíš?‘ ‚To ti nepoviem, lebo potom budeš mladých varovať.‘ ‚Ja chcem hneď teraz vedieť, čo tieto tri slučky znamenajú. Hovor, inak ťa pokropím svätenou vodou!‘ ‚Nieeee! Strašné! Radšej ma pošli naspäť do pekla, ale neprskaj na mňa tú vodu!‘

Beštia sa vykrúcala, ale potom priznala: ‚**Prvá slučka zväzuje chlapcov, aby pri spovedi niečo zamľali. Druhá slučka spôsobí, že sa spovedajú bez ľútosti.**‘ ‚A tretia slučka?‘ Beštia vykrikla: ‚Tretiu ti neprezradím. Nestačí ti to? Už bolo toho povedaného až príliš.‘ ‚Rozkazujem ti, aby si mi to povedala!‘ Tu zrazu vyšľahli z jej očí plamene a obluda povedala: ‚**Tretia slučka im bráni dať si pevné predsavzatie a nasledovať radu spovedníka.**‘ Začal som všetkými smermi kropiť svätenou vodou všetky tie beštie a tie monštrá, strašne vyľakané, zutekali. Musím ešte dodať, že mi tá obluda pred svojím útekem povedala: ‚Pozoruj, aký osov majú chlapci zo svätej spovede. Ovocím spovede musí byť polepšenie. Keď chceš spoznať, či chlapcov držím v slučke, všimaj si, či sa polepšili.‘ Vtom som sa zobudil, bol som vo svojej posteli.“

KONKRÉTNE KROKY

1. Vykonajme si už na začiatku pôstneho obdobia dobrú svätú spoveď, ako nás to učí sv. Ján Bosco: v ktorej úprimne vyznáme všetky hriechy, vzbudíme si dokonalú ľútosť a budeme nasledovať radu spovedníka. Aby sme tak s čistým srdcom mohli vstúpiť do tohto svätého času a mohli hlbšie pochopiť zmysel Ježišovho utrpenia. Úprimnú ľútosť nemusíme cítiť. Stačí, keď si uvedomíme, že hriechy, ktoré som spáchal sú dôsledkom nedostatku lásky voči Bohu a blížnemu a že je mi to zo srdca ľúto.

2. Pôst si spájame zo zriekáním sa niečoho, väčšinou jedla. Nie každý sa však môže postiť o chlebe a vode. Ján Mária Vianney, svätý farár z Arsu, ktorý sa sám veľa postil, hovorí zo svojej bohatej skúsenosti: „Zakaždým, keď sa zriekneme nejakej veci, ktorú by sme radi urobili, už ide o pôst, ktorý je Bohu milý, pretože pôst neznamená v prvom rade to, že sa zdržiavame pitia a jedla, ale spočíva v zrieknutí sa toho, čo by bolo momentálne podľa našej chuti. Ten vykonáva veľký a Bohu veľmi milý pôst, kto bojuje so svojou vlastnou vôľou, so sebaláskou, samolúbosťou, so svojou pýchou, svojím odporom konať to, čo robí nerád; kto trpezlivo znáša osoby, ktoré sú v rozpore s jeho charakterom a jeho štýlom konania. Ako veľmi milujem tieto malé umŕtvovania, ktoré nikto nevidí: vstať o štvrtýhodinku skôr, zrieť sa toho, aby sme sa pozreli na niečo, čo priťahuje náš pohľad, pretože je to vzrušujúce, hlavne na uliciach veľkých miest. ... Aké veľké milosti mi Pán daroval pôstom! Dostal som všetko, o čo som prosil v modlitbe pre seba a pre druhých.“ Z tejto ponuky si určite každý nájde niečo, čo môže aplikovať vo svojom živote.

3. Jubilejné odpustky môžeme podľa Noriem vydaných na tento rok, získať aj skutkami telesného a duchovného milosrdenstva. Vieme, ktoré sú to? Sú to skutky, ktoré by sme mali učiť aj naše deti a mladých napr. v rámci katechéz, aby ich poznali a mohli praktizovať. Budme im v tom my sami príkladom!

4. Veľmi aktuálna možnosť získania úplných odpustkov súvisí s iniciatívami, ktoré konkrétne a veľkodušne naplňajú ducha pokánia a vyzdvihujú najmä kajúcny význam piatkov. Jednou z možností ponúknutou v Normách je: v duchu kajúcnosti sa aspoň na jeden deň zdržať márnivej zábavy, skutočnej alebo virtuálnej, vyvolanej napr. médiami a sociálnymi sieťami. Pomôžme aj takto konkrétne našim bratom a sestrám, hlavne mladým ľuďom, ktorí sú závislí na sociálnych sieťach, aby v tomto Svätom roku obsiahli milosť oslobodenia a mohli začať nový život slobodných Božích detí.